

Mieczysław Rusiecki, Waldemar Firej, Stanisław Majewski

Wstęp

Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne 15, 11-13

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WSTĘP

Przekazujemy do rąk Czytelników kolejny 15. tom „Studiów Pedagogicznych Akademii Świętokrzyskiej”. Na jego treść składają się głównie artykuły i rozprawy przygotowane przez pracowników Zakładu Historii Wychowania i Organizacji Szkolnictwa specjalizującego się w kilku dyscyplinach naukowych, a mianowicie: w historii szkolnictwa i myśli pedagogicznej, organizacji i zarządzaniu oświatą, pedagogice porównawczej, filozofii, historii Kościoła katolickiego.

Zakład ten jest jedną z najstarszych jednostek badawczych obecnej Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Pierwsi pracownicy reprezentujący historię wychowania rozpoczęli pracę już w chwili powstania Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Kielcach w 1969 roku. Mija więc 35 lat badań historyczno-oświatowych prowadzonych przez prezentowaną jednostkę. Zakładem kierowało wielu znanych w Polsce historyków oświaty i wychowania: dr Józef Krasuski, prof. Zygmunt Ruta, prof. Adam Massalski, prof. Józef Grzywna, prof. Stefan Ignacy Możdżeń; z nim związani byli przez wiele lat – prof. Ryszard Kucha i dr Teresa Gumuła. W roku wydania niniejszego tomu w Zakładzie pracują profesorowie: Wiesław Banasiewicz, ks. Mieczysław Rusiecki i adiunkci: Waldemar Firlej, Danuta Krześniak-Firlej, Ewa Kula, Stanisław Majewski, Małgorzata Stawiak-Ososińska, Marzena Pękowska.

W dorobku naukowym Zakładu odnotować można kilkaset publikacji naukowych, w tym kilkadziesiąt książek, które spotkały się z życzliwym przyjęciem w środowisku polskich historyków oświaty. Zakład był organizatorem kilku międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych. W środowisku kieleckim współpracował z Instytutem Historii AŚ oraz Kieleckim Towarzystwem Naukowym.

Niniejszy tom „Studiów Pedagogicznych AŚ”, będący efektem aktualnych badań prowadzonych przez pracowników Zakładu, jest wzbogacony opracowaniami profesorów: Krystyny Duraj-Nowakowej, Bożeny Matyjas i Marka Kątnego, a także Joanny Karczewskiej, Teresy Gumuły, Olgi Strug, Andrzeja Feliska i Sławomira K. Mazura.

Całość tomu jest zróżnicowana tematycznie i została podzielona na kilka części. Wydawnictwo otwiera wspomnienie o Profesorze Stefanie Wołoszynie, wybitnym pedagogu, historyku oświaty i wychowania, który emocjonalnie i naukowo związany był z Kielcami, gdzie wydał ostatnie wielkie dzieła. Warto zaznaczyć, iż niezwykle pozytywnie oceniał On dorobek kieleckiego środowiska pedagogów i historyków oświaty i wychowania.

Część pierwsza dotyczy metodologii i aksjologii nauk pedagogicznych. Otwierają syntetyczny artykuł Krystyny Duraj-Nowakowej, która w licznych pracach naukowych poszukuje nowych możliwości badań pedagogicznych z wykorzystaniem dorobku wielu dyscyplin humanistycznych. Tym razem autorka podejmuje zagadnienie perspektyw aplikacji etnometodologii w naukach pedagogicznych. Z pewnością zainteresują się tą problematyką badający zjawiska społeczne pod kątem jakościowym.

Z kolei ks. Mieczysław Rusiecki prezentuje ideał wychowawczy w katechezie Kościoła katolickiego. Jest on ważny nie tylko z historycznego punktu widzenia. W całej pełni zachowuje swą aktualność w zupełnie nowej – postmodernistycznej rzeczywistości. Organicznie wiąże się z tą tematyką artykuł Joanny Karczewskiej, który jest próbą ukazania poglądów wybranych przedstawicieli teorii wartości na tle rozwijających się nauk pedagogicznych w Europie, a także w Polsce Odrodzonej w latach 1918–1939.

Druga część tomu, jak przystało na wydawnictwo historyczno-oświatowe, zawiera bogato udokumentowane źródłami archiwalnymi dzieje szkół i placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych w XIX i XX wieku. Ewa Kula przedstawia Instytut Smolny w Sankt Petersburgu (1764–1917), Małgorzata Stawiak-Ososińska zajmuje się dziejami warszawskiej szkoły akuszerek w latach 1862–1906, Marzena Pękowska prezentuje kształcenie i doksztalcenie nauczycieli lwowskich szkół dla głuchych i niewidomych w okresie międzywojennym. Ciekawym studium Olgi Strug, które stanowi jednocześnie debiut naukowy autorki, jest zarys dziejów jednej z najbardziej znanych i cenionych szkół średnich na Podkarpaciu – I Liceum Ogólnokształcącego im. Komisji Edukacji Narodowej w Sanoku.

Znajduje się tu również opracowanie Stanisława Majewskiego, w którym autor zastanawia się nad trwałością demokratycznych przemian w zarządzaniu oświatą. Część tę kończy bardzo aktualna i ważna problematyka podjęta przez Jana Jadacha na temat warsztatu nauczycieli szkół regionalnych. Autor z dużym zaangażowaniem i właściwym sobie stylem przekonuje Czytelników, aby po wejściu do Europy nie zapominać o korzeniach i wychowawczych wartościach małych ojczyzn.

Trzecia część naszego tomu to opracowania z dziedziny historii literatury i czasopiśmiennictwa. Marek Kątny prezentuje wartości prozy Andrzeja J. Sarwy, zaś Teresa Gumuła daje wnikliwy przegląd publikacji na temat „Oświaty i Wychowania” w latach 30. XX wieku.

Danuta Krześniak-Firlej przedstawia zagadnienia związane z problematyką oświatową w piśmiennictwie księży prefektów diecezji kieleckiej w latach 1918–1939. W kręgu tej samej tematyki utrzymany jest artykuł Waldemara Firleja, w którym autor podjął udaną próbę ukazania typologii i charakterystyki XIX-wiecznej twórczości piśmienniczej duchowieństwa Kielecczyzny. Obie prace oparte zostały na bogatym i mało znanym materiale źródłowym.

Pierwszy raz wprowadzamy dział „Oświata poza granicami kraju”. S. Majewski dał zarys współpracy międzynarodowej w dziedzinie oświaty i wychowania, poczynając od XIX wieku po czasy jednoczenia się Europy, wskazując, że porozumienie się Europejczyków poprzez oświatę i kulturę można realizować nawet ponad podziałami politycznymi. Drugi artykuł autorstwa Andrzeja Feliska ilustruje w szerokim wymiarze edukację współczesnej Litwy. Warto zaznaczyć, że został on oparty na materiałach źródłowych.

W dziale „Sylwetki” znalazły się cenne opracowania: Bożeny Matyjas poświęcone s. Urszuli Julii Ledóchowskiej (1865–1939), Ewy Kuli omawiające postać Karola

Witte (1814–1878) w świetle dokumentów odnalezionych przez autorkę w archiwach krakowskich oraz Lidii Pawelec prezentujące sylwetkę i dorobek naukowy Mariana Banaszka (1930–2004).

Tom zamykają recenzje i omówienia nowych wydawnictw pedagogicznych i historyczno-oświatowych, opracowane przez S. Walasek, ks. M. Rusieckiego, W. Firleja, S. Majewskiego i S. K. Mazura.

Jak wynika z omówienia publikacji, tom 15. „Studiów Pedagogicznych AŚ” jest zróżnicowany pod względem prezentowanej problematyki i niewątpliwie odzwierciedla zainteresowania badawcze autorów. Dobór zawartych w nim materiałów świadczy o żywotności i dużej dynamice badawczej piszących. W swych publikacjach sięgają nie tylko do istniejących już opracowań oraz źródeł drukowanych, ale poddają analizie naukowej wiele nieznanymi dokumentów archiwalnych.

Redaktorom tego wydawnictwa przyświecała idea rozszerzania tematów badawczych oraz zaproszenia do współpracy znanych autorów spoza środowiska historyków oświaty. Chcieliśmy pokazać, że historia wychowania nie jest nauką zamykającą się hermetycznie w swej tradycyjnej problematyce dziejów szkolnictwa i myśli pedagogicznej, a specjaliści innych dyscyplin pedagogicznych mogą wnieść cenny wkład w jej wzbogacenie.

Wyrażamy wdzięczność Panu Profesorowi Tadeuszowi Jałmużnie, recenzentowi niniejszego tomu, za cenne, wnikliwe i życzliwe uwagi, które przyczyniły się do podniesienia wartości naukowej tego wydawnictwa.

*ks. Mieczysław Rusiecki
Waldemar Firlej
Stanisław Majewski*